

ABONAMENT:

pentru
Austro-Ungaria:
Pe an cor. 5.—
Pe 1/2 an c. 2.50
pentru
România și Streinatate
Pe an cor. 10.—
Un nr. 10 fiii. —

OLTEANUL

FOAIE SĂPTĂMÂNALĂ, SOCIALĂ, CULTURALĂ ȘI ECONOMICĂ.

INSERTIUNI

se primesc cu
prețuri reduse.

Scrisori nefran-
cate se refuză.

Manuscripte nu
se înapoiază.

Director: DR. IGAN ȘENCHEA.

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
Făgăraș, strada Apafi Nr. 19.

EDITOR-PROPRIETAR:
CONSTANTIN POPP.

Judecați greșite.

Asupra stării materiale bune sau rele a oricărui neam, țară, familie sau om singuratic au mare înriurintă împrejurările între cari a fost așezat de soarte și norocul, ce l-a călăuzit de-a lungul vieții. Dacă un popor a apucat să stăpânească ținuturi îmbelșugate, sau a putut să schimbe în bani mulți produsele mânilor sale, și împrejurările prielnice l-au ferit de lovituri cumplite, acel popor duce o viață tihnită, se poate gândi mai mult și la înaintarea sa culturală, și în chipul acesta e pus de soarte să meargă în fruntea celorlalte neamuri, cărora soarta le-a fost mai puțin prietinoasă. Din contră, dacă un popor s'a pripășit în ținuturi mai sărăcăcioase, și-a fost silit, ca în continuu să-și apere și această sărăcie în contra furtunelor vrăjmașe, dacă a slujit un șireag de veacuri ca străjer la poarta altor neamuri, stând totdeauna cu sabia de foc în mână, gata să sară la luptă, iar de îndeletnicirile sale și-a putut vedea numai în răstimpuri îngăduite de dușmani, un atare popor va fi hărăzit de soarte să rămână mai îndărăt, să se poată gândi mai puțin la înaintarea culturală a sa, și astfel va trebui ca mai târziu să privească cu admirare la strălucirea neamurilor, pentru cari el s'a luptat, jertfindu-și o bună parte din viață. Ori să ne gândim la noi înșine, la traiul nostru din trecutul cel mai apropiat. În anii princișii, când ceriul ne da căldura și ploaia deopotrivă la vremea recerută, când holdele își legănau spicele grele în valuri undulătoare, și cucuruzele își arătau păpușele făloase, de era greu pământul de bucate, aveam și noi câte-o zi tihnită, sufletul nostru se scâldea din când în când în lumina nădejzii, în goana vieții ne făceam câte-un popas, când puteam lua câte-o carte în mână, de-i cercam înțelepciunea, ne însuflețiam pentru școală, și creștea mândria în noi, când ne gândiam cum vom jertfi din prisosul material, în schimbul creșterii și luminării fiilor noștri la dascălul din sat. Iar în acești doi ani din urmă, când ploii multe au făcut să

întârzie dezvoltarea și coacerea bucatelor, când soarele scapă numai a rareori de sub norul întunecos, când potopul de ape le-a dus multora avutul, ce biată și l-au putut agonisi, acum stăm triști, sufletul nostru nu se mai poate avânta în zerile senine îl simțim că-i cu aripile tăiate, n'avem multă voie să ne cugetăm și la cultivarea minții, ci stăm cu gândul dus la zilele negre de sărăcie, ce ne pândesc în viitor. Iată dar că bucuria sau tristețea ne-o aduc vremile bune sau rele, iar noi stăm gata de-a le primi, cum ne vin, neputincioși, când e vorba de-a le schimba. Deci bine a zis un cronicar înțelept de-al nostru: «Că nu vremile stau sub om, ci bietul om sub vremuri».

Cu toate acestea ne-am înșela dacă am crede, că numai dela împrejurări ne atârână norocul, dacă am crede că suntem lăsați pradă sortii. Nu, mai este un lucru, care e tot atât de hotărâtor asupra binelui sau răului, ce ne paște, și aceasta e vrednicia noastră, e dreapta judecată a minții, și urmărirea cu fapta a judecății acesteia. De aceea zice un poet de-al nostru cu toată tăria convingerii sale, că: »În mână noastră ni-e soarta, Vieța este tot, nu moartea«.

Și noi chiar pe această vrednicie a omului trebuie să punem pond mai mare, căci numai pe ea o avem în mână, numai pe ea o putem cârmui după voința noastră. În fața împrejurărilor din afară stăm neputincioși, vrednicia noastră însă atârână dela noi, cu ea putem schimba lucrurile spre binele și folosul nostru, ea poate, în locui împrejurările din afară, când acelea ni se arată vitrege.

Această vrednicie însă, doamne, de multeori ne lipsește, ea e alungată de *judecați greșite*, însoțite de lucrări rele, cari aduc nefericirea pe capul nostru. Să vedem câteva din acestea judecați.

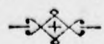
Oricare om cu mintea sănătoasă știe, că trebuie să lucre pentru familia din care face parte. De averea câștigată să nu se atingă, căci să fie sacul cât de mare și cât de plin, dacă tot iai, cu vremea se gată, ci fiecare să se nizească așa, ca la mult puți-

nul ce-l are să tot adaugă, căci astfel familia va înainta; apoi numele bun și îndestulirea în care trăește familia se estinde și asupra singuraticilor din sinul ei, și întors lipsurile și năcazurile familiei le simțesc cu tot deadinșul cei ce fac parte din ea. Așadar trebuie să se silească fiecare, ca familia sa să înainteze, să meargă în spre bine. Dar oare așa facem noi? Cu durere trebuie să zic, că în celea mai multe cazuri nu ne dăm silința ca averea familiei noastre să crească, ci din faptele noastre s'ar părea chiar contrarul, cași cum fiecare s'ar gândi cum să împrăștie averea, numai să-și îndestulească unele dorințe netrebnice ale sale. Și să luăm lucrul dela copilul cel mai mic din casă, care abia știe umbla pe picioare, și abia a învățat drumul până la bolta jidovească ținându-se până acolo cu cine știe ce prilej de poala mamei sale. Și acum pândește găina până ce scapă oul, ca să-l tupileze și să-l ducă la jidovul pentru bonboane, și pentru alte nimicuri, cari i-au atras privirile cu fel de fel de colori. Feciorii își rețin din plata de lucru de peste săptămână, sau chiar vând câte ceva de pe lângă casa, ca Dumineca să-și poată petrece în erăsmă cu prietini, să poată închina și el un păhar dintr'alui, să nu creadă ceialaltii, că-i un calic, sau un băiat fără libertate, supus întru toate tătânelui său. Fata cea mai mărișoară încă își adună bănuț lângă bănuț, căci acuși vine târgul, și ce-i drept, că atunci mamă-sa își umple desagiile de cumpărături pe seama ei de pela șatri, cu toate acestea îi trebuie bani și de alte cheltueli mai mărunte, căci cele mari se simte, că-i îndatorată să le facă. Ba și bătrânii ascund câte ceva unul de altul, să-și îplinească și ei câte o dorință, când li se dă prilej, căci dacă ar lua tot cu știrea și pe față, i s'ar părea unuia că celalalt cheltuiește prea mult, și astfel numai ar provoca priviri chiorăse, și uneori poate s'ar face și zarvă. Vezi bine dară pentru bunăînțelegere, mai bine unul ascunde într-o parte altul în cealaltă parte, căci acestea sunt numai mărunțișuri, și pentru ele nu se face gaură în ceriu. Și acum dacă toate acestea cheltuieli

făcute deageaba le-am aduna la oaltă ce sumă ne-ar da, și câte trebuințe casnice nu s'ar putea astupa cu ele? Și de unde vine această cheltuială? Dintr'o judecată greșită, care pe scurt s'ar reduce la acestea cuvinte: „*Eu fac numai ce-i pe placul meu, de ceialaltă n'am nici o grije*“. Bine, dar asta-i judecată bună și creștinească? Unde-i aici dragostea fiilor față de părinți, unde-i dragostea părinților față de fii, unde-i râvna după înaintarea familiei din care faci parte? Te omoară apoi cu aceea, că-s lucruri mărunte, și cheltuirea lor nu se cunoaște. Doară la noi nu sunt lucruri mari, întreaga noastră gospodărie e mică și neînsemnată, așa, că de-i lucru cât de mic, de-i cheltuiala cât de neînsemnată totuși dacă o aduci în asemănare cu starea materială în care ne aflăm, vedem, că de fapt se cunoaște, de unde am luat lucrul cheltuit. Ce-i puțin pentru un proprietar cu două sute de jugăre, nu-i tot așa de puțin și pentru unul, care are numai casa și grădina, și un loșor la hotar. Și apoi numai dacă știi prețurile lucrurilor mici, numai așa ești vrednic și poți ajunge la avere mai mare, iar cine nu bagă în seamă un filer, acela cu greu va ajunge la coroane.

Și ca să arăt cât prețuiește averea mică aduc ca pildă mărturisirea unui om bogat, care a trăit pe vremea lui Alexandru Macedon. Acest om a fost la început sărac lipit pământului, cu vremea însă a ajuns la o bogăție așa de mare, încât a atras și admirarea acestui mare împărat. L-a chemat deci Alexandru Macedon la sine și l-a întrebat: „Spune-mi ce greutate ai întâmpinat, până ce ți-ai câștigat averea aceasta mare? Bogatul a răspuns: „Averea aceasta mare, ce-o am acum am câștigat-o cu ușurință. Cu greutate mari am câștigat averea cea mică, greutate mari am avut la început“. Iată dar, că având o avere mică și chivernisindu-o poți ajunge cu ea la o bogăție mare. Și cu greutate mare trebuie să lucrezi numai până ce îți înfiripezi o avere mică, iar după ce ai ajuns la larg, ți-o mărești în dragă voie. Dar noi, chiar această avere mică n'o știm prețului. Ne tăiem aripele înaintării prin aceea, că nu băgăm în seamă, ce-i lucru mai mic, deși-i foarte prețios. Căci la avere mare putem ajunge, numai prin agonisirea la început a unei averi mici. Cu alte cuvinte prin aceea, că nu știm prețului o sumă mai neînsemnată, stărpim viața averii noastre mari, când aceasta e numai în găoace.

(Va urma).

Asociațiunea la Orăștie.

În 14 Septembrie în. își va ține e LII-a adunare generală, la care ar trebui să ia parte un public așa de număr, pe cât de mare e însemnătatea acestui așezământ cultural pentru neamul nostru de dincoace.

Această instituție se nizește din răputeri să lumineze poporul și să-l îmbogățească prin ajutoare și însoțiri economice.

E potrivit și orașul, ce s'a ales, pentru ținerea acestei adunări, căci are un colorit mai românesc. Românii din jur apoi sunt oameni vrednici, plini de viață și cu un port românesc frumos, de aceea vor fi o adevărată podoabă la conductul etnografic, dacă se vor prezenta în număr mai mare.

Cei încredințați lucră din greu, pentru ca și expozițiile de țesături, cusături, de ale economilor și meșteșugarilor noștri, să fie bogate și atrăgătoare, ca privindu-le să poți învăța multe de acolo. Damele române curieră satele după lucru de mână, și atelierul din loc încă lucrează la obiecte frumoase.

Cei din fruntea Asociațiunii își vor da apoi seama, de ce s'a lucrat în trecut, în marginile acestui așezământ, și se vor gândi, cum să porceadă, ca să meargă tot mai înainte, și instituția aceasta să ne aducă tot mai mare folos.

Dăm aici și programul adunării despărțământului Orăștiei. Iată:

PROGRAMUL:

I. Preziua serbărilor. Sâmbătă, în 31 August (13 Septembrie). 1. Primirea comitetului central al „Asociațiunii“ 2. Seara la ora 8 întrunire de cunoștință la Hotel Central.

II. Ziua întâi. Duminică în 1/14 Septembrie a. c. Dimineața la oarele 7^{1/2} liturghie în bisericile gr.-or. și gr.-cat. din loc b). La oarele 10, ședința primă a „Asociațiunii“ în sala de hotel central. c) La oarele 12 din zi, deschiderea expoziției aranjată de Reuniunea industrială, de Reuniunea economică și de Atelierul de țesături din Orăștie, în sala dela Hotel Transilvania. d) La ora 1 banchet în sala dela Hotel Central. e) La oarele 2^{1/2} după amiază conduct etnografic. Conductul va pleca din curtea bisericii române gr.-or. din loc, va percurge străzile: drumul țării, piața orașului, strada promenazii, iar în Dealul mic (unde a sburat Vlaicu) vor fi prestațiuni cu joc. f) La varele 8^{1/2} seara concert în sala „Hotel Central“. Notă. Bilete se capătă în „Librăria Națională“ S. Bornemisa și în farmacia Vlad-Demeter.

III. Ziua a doua. Luni, în 2/15 Septembrie a) La oarele 9. a. m. în sala dela Hotel Central. ședința a II-a a „Asociațiunii“. b) la ora 1 prânz după listă în Hotel Central. c) la ora 4 d. a. în acelaș local ședința festivă a secțiilor științifice literare. Conferințele dlor Dr. Silviu Dragomir și Dr. I. Radu. d) Seara la oarele 9 petrecere cu joc în sala dela Hotel Central. Constul național e binevăzut. Notă. Expoziția va fi deschisă în decursul serbărilor dela 9—12 și dela 2—6 oare din zi. În decur-

sul serbărilor damele din localitate vor vinde flori în favorul „Asociațiunii“.

Orăștie, la 18 August 1913.

Comitetul despărțământului Orăștie al „Asociațiunii“.

1441/1913

Raport general.

al comitetului central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“, către adunarea generală, convocată în Orăștie, la 14 și 15 Septembrie n. 1913.

Onorată adunare generală!

Asociațiunea în ultimii ani și-a dat toată silința să devină o instituție datătoare de viață nouă în sânul poporului nostru, răspândind în păturile cele mai largi cultura națională și încercând să stabilească o legătură organică și unitară între diferitele ținuturi locuite de Români. Prin prelegeri și prin publicațiuni populare a izbutit să deștepte interesul maselor mari ale poporului nostru față de această instituție, pe care mai înainte o cunoșteau foarte puțin. Cu toate greutatețile, pe care a avut să le învingă, instituțiunea noastră a reușit să răspândească scrisul românesc chiar și în ținuturile dela periferia Românismului, cum sunt Bihorul, Sătmarul și Maramurașul, iar conferențarii au străbătut colțurile, cele mai ascunse unde țărânimia nu prea era obișnuită s'audă dingura »domnilor« povește practice și îndemnuri rostite din inimă curată pentru înaintarea lor economică. Țărâni, domnici s'audă graul românesc, au alergat cu sulele și chiar cu mile la aceste prelegeri, ascultând cu adevărată evlavie sfaturile cărturarilor. În unele părți aceste sfaturi au fost sămânță rodnică, aruncată în pământ bun. Țărâni au urmat poveștele, și-au cumpărat cărți s'au înscris la cursurile de analfebeți și au încercat s'aducă îmbunătățiri și în economie.

Pe lângă propaganda culturală, Asociațiunea s'a ocupat și cu greaua problemă a organizației economice a țărânimii, prin înființarea de bănci sătești și prin alte cooperative. Situația generală economică și financiară din ultimii doi ani a fost puțin prielnică pentru propaganda și intruparea ideii cooperative, dar greutatețile începutului nu trebuie să ne descurajeze, ci trebuie să ne îndemne la o muncă și mai înțepită și mai conștientă. Cu toți trebuie să ne dăm seama, că organizația economică a țărânimii va crea o temelie solidă tuturor celorlalte organizații naționale din sânul poporului nostru. Organizația cooperativă a țărânimii va întări biserica strămoșască, va mântui școalele și va înlesni propaganda tuturor instituțiilor, ce ținesc la emanciparea economică, culturală și cetățenească a poporului nostru. Nici o muncă și nici o jertfă nu este prea mare pentru intruparea acestui ideal național. Dar numai munca tăcută, conștientă și cinstită ne va duce la izbândă și numai jertfele aduse cu gândul curat, în interesul obștesc, vor aduce urmașilor roade binefăcătoare.

Așa trebuie să fie munca noastră de propagandă culturală și economică în cadrele Asociațiunii.

Comitetul central și-a dat toată silința să îndrume în această direcție activitatea Asociațiunii din ultimii ani. Și cecece n'a reușit să facă până acum, nădăjduiește să facă în viitor, încercând să introducă, în

vederea acestui scop, mai multe îmbunătățiri și completări în organizația de astăzi a Asociațiunii.

Membrii

Comitetul central își îndeplinește o tristă datorie, raportând că Asociațiunea dela ultima adunare generală a pierdut mai mulți membri. Dorim, ca onorata adunare generală să deie expresie durerii sale pentru aceste pierderi.

În ce privește membrii Asociațiunii avem onoarea a vă raporta, că până la 1 August a. c. instituțiunea noastră numără următorii membrii ordinari: 12; secțiile: 190; activi: 25; corespondenți: 165; fondatori: 149; pe viață: 445; activi (ordinari): 1902; ajutători, pe 1912: 11,851. Numărul total al membrilor Asociațiunii a fost deci: 14,549; Deși numărul membrilor arată un spor față de anii trecuți, totuși mai sunt mulți cărturari, cari nu-și țin de datorie a sprijini instituțiunea noastră culturală. Facem și la acest loc apel la toți intelectualii noștri, să se înscrie membri ai Asociațiunii, ca aceasta să-și poată împlini chemarea tot mai intensiv.

Comitetul central a făcut o adresă către toate băncile, rugându-le să se înscrie între membrii Asociațiunii. Au răspuns abia 9 bănci, dintre cari 5 s-au înscris membrii fondatori și anume: *Crișana* din Brad, *Poporul* din Săliște, *Decebal* din Deva, *Răureana* din Capolnoc-Mănăstur și *Murășana* din Reghin, iar 4 membrii pe viață și anume: *Arieșana* din Turda, *Vatra* din Cluj, *Grănițerul* din Dobra și *Lăpușana* din Lăpușul-unguresc.

Dintre celelalte bănci numai următoarele sunt membri la Asociațiune: 1. membrii fondatori: *Albina* din Sibiu, *Bistrițana* și *Coroana* din Bistrița, *Patria* din Blaj, *Someșana* și *Banca poporală* din Dej, *Agrișcola* și *Corvineana* din Hunedoara, *Aurora* din Năsăud, *Ardeleana* din Orăștie, *Casa*

de păstrare din Săliște, *Sătmăreana* din Seini, *Silvania* din Șimleu și *Timișana* din Timișoara; 2 membri pe viață: *Aurora* din Abrud, *Detunata* din Bucium, *Munteana* din Offenbaia, *Doina* din Câmpeni, *Zlăgneana* din Zlatna, *Șoimușana* din Șoimuș, *Parsimonia* din Bran, *Ligediana* din Liged *Economul* din Cluj, *Făgețiana* din Făget, *Furnica* din Făgăraș, *Noiana* din Noul-român, *Olteana* din Viștea inferioară, *Șercățana* din Șercaia, *Voileana* din Voila, *Fortuna* din Rodna veche, *Mercur* din Năsăud, *Cordiana* din Nocrich, *Concordia* din Uzdin, *Steaua* din Petrovasela, *Perșeu* din Chiusbaia, *Sebeșana* din Sebeșul-săsesc, *Choreana* din Șomcuta-mare și *Coroana* din Timișoara.

Dintre 146 societăți pe acții și 60 de însoțiri, în total 207, abia 46 sunt membri fondatori sau pe viață la „Asociațiune”.
(Va urma).

De ce a fost oprit congresul învățătoresc.

Întreagă gazetăria noastră și tot sufletul românesc e aprins de mânie împotriva purcederii nelegiuite, de-a opri acest congres, care și-a pus de țintă un program atât de frumos, și tot odată atât de nevătămător, față de stat și cârmuirea lui. El avea să ia numai măsurile corăspunzătoare, ca școala, învățământul și învățătorul român să înainteze, și piedecile ce-i stau în calea acestei ținte să cerce a le delaura. Oprirea lui e cu atât mai revoltătoare, cu cât mai întâiu a fost îngăduita ținerea congresului încă cu șase săptămâni înainte de terminul prefapt pentru adunare, și această îngăduință s'a retractat numai cu trei zile înainte de adunare, așa că n'a fost vreme nici să se aducă știrea publicului faptul acesta, ca astel să nu mai ostenească și să facă cheltueli deageaba până la Cluj și înapoi.

Înzadar a mers o deputațiune de învățători condusă de Dr. Ștefan C. Pop pela miniștri și peia secretarii ministeriali, căci glasul lor a rămas fără rezultat.

Sunt de răs motivele, ce le aduc pentru această opreliște; au oprit congresul, fiindcă convocatorul nu e învățător de prezent, ci e redactor la o foaie; un alt motiv e, că și autoritățile bisericesti sunt împotriva ținerii congresului.

Din cea din urmă până acum e dovedit, că Mangra a trimis pela protopopii săi un circular, în care le demândă, să impedece pe învățători de-a merge la congres. Va fi umblat el și pela cei dela cârmă cu un vlădică, după cum se zice, pentru lucrul acesta, dar până acum nu s'a dovedit, cumcă și vreun arhieriu să fi fost în contra ținerii congresului. Se spune, că mai târziu vor da în vileag și numele aceluia episcop.

Dela Sibiu a eșit până acum declarația, că arhieriei bisericii gr.-or. și în special metropolitul Mețianu, n-a făcut nici un pas împotriva congresului.

Dar nu-i nici unul nici altul din acestea motivul pentru care s'a oprit ci adevărul e, că foile ungurești n'au mai conținut de-a țipa în gura mare, decum s'a zvonit, că se va ținea congresul învățătoresc, așa că în urmă au ajuns și miniștrii la credința, că zău într'o astfel de adunare se pot face multe în contra patriei iubite. Frica de-a nu se pune la cale ceva antipatriotic, i-a îndemnat pe cei dela cârmă să oprească congresul, iar nu cine știe ce greșeli de formă.

Cei mai mulți cred, că prin aceasta numai s'a amânat congresul, dar după ce vor face pașii de lipsă totuși se va ținea. Să le ajute Dumnezeu.

LE MONTA.

Te aștept să vii în oarele sfinte —
Când bolta senină, mi candelă aprinde —
Și ceasul va bate lugubru și trist,
Când mama de veghe, adoarme zdrobită
Te fură 'n oada — tu moarte iubită!

Te aștept, nu mai pot — te apropie, vină!
Alină-mi oftatu — durerea-mi alină
Și ultimul strop de viață mi-l soarbe!
Sigilul uitării pe frunte mi-l pune —
Pe brațe de ghiță, mă du 'n altă lume!

Pe sânul meu sloi — să pui trandafirii
Căci ei mi-au fost dragi, căs floarea iubirii
Și nime nu-mi plângă 'n prejuri!...
Și vâlul cernit, așază-l la poartă
Pe ochii mei stinși — pe inima-mi moartă...

Iar „el” de a veni — ca'n clipe senine...
Găsi-va palatul zdrobit — ! Și 'n ruine
Comoara de vise... Iubirea nemic...

Și mâne amante, ca hiene la pândă
Ești-vo 'nainte, iubitu-mi să mi prindă
Și „el” m'a uita — cum totul se uită!
Tu moarte atunci mormântu mi-l sapă
Și prinde-mi cadavru și așază-l în groapă

Nu o să mai știu, când fi-voi țărână
Că al meu cel drag — în hora nebună
Bătând din picioare mi-a sparge sicriu
Și n'o să mai simt iubire — nici ură
Micimea de verme — în marea natură...

Cornelia Langa.

P. S.

Te aștept, o moarte dragă, aicea pe hârtie,
Știind, cum merge — „Olteanul” la tine 'n
[vizunie]...
Iar eu profit grozav de mult din astă invitare,
Căci bag în griji pe amantu-mi scump,
[Știi coalea lucru mare]...

Poeții noștri poporali: Coșbuc și Goga.

Puterea sufletească a unui neam se măsură după genialitatea poezilor eșii din sânul său. Când un neam e viguros, e plin de tărie, de-i prisosește energia dintr'ânsul, când în mintea lui umblă gânduri, ce-s vrednice să rămâie, și în pieptul său se

sbuciumă dureri și dorințe, ce-s vrednice să se înfăptuească, atunci se ivesc în mijlocul său bărbați, cari cuprind în versuri legărate gândurile și simțămintele aceluia neam și în acestea versuri se oglindește fără pe-te viața sufletească a neamului respectiv.]

Unii dintre poeți își cântă în versuri numai durerile și bucuriile proprii, alții însă cuprind în sufletul lor mare întreaga ființă a neamului din care fac parte. La noi când e vorbă de neamul românesc, ne gândim îndată le țărani, la plugari, cari sunt temelie neamului, căci cărturarii și meșteșugarii orășeni sunt puțini în asemănare cu aceia, de altă parte și aspirațiunile acestora trebuie să fie ca și ale țaranului nostru. Dacă vreau să se numească români.

Ne avem și noi poeții neamului, poeți cari cântă în versuri bucuriile și durerile poporului nostru, și aceștia sunt Coșbuc și Goga.

Ambii ieșiți și crescuți în mijlocul poporului dela sate, li-e atât de dragă viața aceasta dela țară, cu bucuriile ei fermecătoare și cu durerile ei răsvrătitoare totodată. Acești doi poeți au fost urșiți dela Dumnezeu, să-și astupe graiurile dorințelor și a suferințelor proprii, pentru ca cu atât mai vartos și mai tare să poată vorbi prin versurile lor în numele poporului, pe care-l reprezintă, dupăcum foarte frumos o spune aceasta unul din ei, cu graiul de mierlă:

Mai nou.

Cedarea Adrianopolului.

Bulgarii prin lăcomia lor cea mare și-au stricat foarte mult. Astăzi sunt așa de slăbiți, încât trebuie să lase turcilor și Adrianopolul, după cum a spus însuș prim-ministrul bulgar *Radoslavov*. Turcii țin atât de mult la acest oraș, fiindcă sunt legate de el amintiri din trecutul lor de glorie, și totodată e o cheie a Constantinopolului. De aceea îl vor ținea cu tot prețul, iar în schimb bulgarilor le vor da alte teritorii mai puțin însemnate. Și bulgarii trebuie să se învoească de silă ca de voie bună.

Turcii îi silesc pe bulgari cu armele la această cedare. Ei au ocupat câteva localități de pe malul drept al râulețului Marița, care trece și prin Sofia.

Mai nou sosește știrea, că delegații bulgari, cari au plecat în Turcia, cu gând de împăciuire, au poruncă, ca la caz, dacă Turcia nu-și va retrage trupele de pe malul Mariței, să se reîntoarcă în Sofia, întrerupând ori ce tratative.

Din Constantinopol se crie că delegații bulgari au sosit în localitatea Janiköj, unde au avut loc primele convorbiri. Deocamdată discuțiile urmează asupra graniței și a schimbului de prizonieri.

Sofia, Toți Bulgarii din Vodenă sunt ținuți de greci în închisoare și se pun pe picior liber numai în schimbul unei plăți mai mari de bani.

Belgrad, În decursul desbatelor finale pentru stabilirea definitivă a graniței sârbo-muntenegrene s'au ivit unele greutăți. Muntenegru pretinde și partea din nordul Ipecului, care a fost însă cucerită de Sârbi, cari se opun cedării acestui teritoriu. În cazul când nu s'ar putea obține o înțelegere, va decide regele Greciei.

Atena, Grecia a cerut Pute-rilor mari imputernicirea să țină încă

ocupate unele teritorii, cari s'au cedat Bulgariei. Dacă nu va căpăta răspuns la aceasta cerere, Grecia va evacua aceste teritorii, cari sunt espuse să fie ocupate de Turci.

Atena, 5 Sept. Intreagă Grecia e în ferebere, căci turcii înaintează și în teritoriile ocupate de greci. Armatele grecești stau gata de războiu. Turcii pe semne vreau să mai deie odată piept cu popoarea balcanice, acum după ce acestea a slăbit, sfășindu-se între sine.

Agram. La atentatorul contra comisarului regal *Skerlec*, s'au găsit scrisori, cari arată că atentatorul *Ah-noviei* avea intenția să se ducă la Serajevo și să încerce un atentat contra moștenitorului de tron Fr. Ferdinand.

București. Se scrie că s'a deschis pe seama ministerului de domenii un credit de 1.500,000 lei pentru răscumpărarea pământurilor din teritoriile anexate, ale acelor, cari eventual ar voi să-și părăsească proprietățile pentru a trece în Bulgaria.

Adunarea comitatenză,

ce se va ținea în 10 Sept. la 9 oare înainte de amiază în casa comitatului cu următorul program:

1. *Prezentarea legilor sancționate.*
2. *Rescripte ministeriale.*
3. *Notele jurisdicțiunilor străine.*
4. *Afaceri interne comitatenze.*
5. *Cause comunale.*

Dintre afacerile comunale mai însemnate sunt următoarele: Sistemizarea salariului poliției din Făgăraș, — Cumpărarea unei proprietăți din Berivoi mari. — Veneția de sus, predarea unei realități. — Afacerea împrumutului de 3000 cor. din Teleki-Recea. — Afacerea împrumutului de 5000 cor. din Vaida-Recea. — Rugarea comunei Arpașul de jos în afacerea salariului de locuință a medicului tractual. — Elocarea spre fructificarea banilor dela mai multe comune. — Statute despre organizarea mai multor co-

mune. — Țințari, spesele pentru rectificarea cartei funduare, — Poiana mărului, sistarea procesului contra lui George Guiman. — Ileni și Reușor salariului tutorelui general. — Holbac, aplicarea unui cancelist. — Copăcel, aplicarea unui servitor. — Comunele Predeal și Sohodol, spesele de călătorie a notariului. — Copăcel relaxarea unor sume dificultate la rațiuni. — Zărnești, a daptarea fântânilor publice com. — Sebeș, restituirea unor spese procesuale. — Hârșeni, lărgirea casei de cărciumă. — Zărnești, prevederea casei comunale cu uși și ferești de fier. — Moeciul de sus restituirea unor spese de călătorie. — Holbac, remunerarea pentru conscrierea vitelor. — Margineni, facerea unui magazin pentru acarele de stins focul. — Pojorta, relavarea unor sume dificultate la rațiune. — Șârcaia, ameliorarea simbricii servitoriului. — Țințari, remunerarea păzitorului de pădure. — Șârcaia, relaxarea din arânda livezilor. — Părău, chiria de casă a vice not. — Hârșeni, vânzarea de mestecanisiu. — Viștea inf., ridicarea platei primariului. — Rucăr, facerea de întăriți la țiermura Oltului. — Șinca veche, clădirea de locuință pentru păzitor de pădure. — Drăguș, spesele pentru clădirea unui pod. — Sohodol, aplicarea de păzitori de noapte. — Dejani, vânzarea de pădure. — Hurez, remunerarea primariului. — Veneția inf., pausalul de călătorie a vice notariului. — Șârcaia, relaxarea din arânda de târg. — Vad, înființarea unui post de controlor de pădure. — Sărcăia, ștergerea din arânda de lemne. — Scorai, ridicarea simbricii servitoriului comunal, și a păzitorilor de câmp. — Voila, participare la spesele de calificare a inpectorelui de morți. — Ludușor, relaxarea unor dificultăți din rațiune. — Șârcaia, pentru ajutorarea săracilor. — Betlean, contribuirea la spesele de calificare a vizitatorului carnei. — Țințari, relaxare din arânda de cărciumă. — Galați, ștergerea unor sume neincasavere. — Berivoiul mic, ștergerea unor sume neincasavere. — Tohanul vechi, pentru ajutorarea săracilor. — Margineni, restituirea unor sume dificultate din rațiu-

*„Nu rostul meu, deapururi pradă
Ursitei maștere și rele,
Ci jalea unei lumi, părinte,
Să plângă 'n lacrimile mele”*

(G. Goga: Rugăciune).

Și așa luând în sufletul lor tăria urii a tot ce e rău și potrivnic neamului său, și tăria iubirii totodată, a tot ce e dumnezeesc în spiritul acestui popor, se pătrund de tot ce vine în legătură cu traiul simplu al țaranului nostru. Ei cântă glia dătătoare de viață, lanurile de holde văluroase, păduri cu freamătul de frunze, turme de oi, cu clopote de cioaie. Ei cântă și preamăresc, dimineța, cu revărsatul său de zori, când stelele cu ochii stânși merg să se culce, când neguri se ascund prin funduri de văi, și o boare lină trezește întreaga fire la viață. Ei cântă zăduful din amiază de vară, cu liniștea mulcomă și cu zumzetul ei de albine ce te adoarme cu vraja lui. Ei cântă seara cu vâlul ei cernit, ce se coboară de sus, cu reîntorsul flăcăilor șăgalnici dela lucru, cu glasul clopotului de vecernie, cu turmele, ce vin mugind în sat, și cu sgomotul ei de-o lume învălmășită. Ei cântă noaptea, cu liniștea ei dulce, și cu pulverea de

raze domoale ale blândeii lune. Ei cântă dragostea flăcăilor și fetelor noastre dela sate și vrajba, ce se face între ei din câte-o nimica. Ei cântă și se însuflețesc de munca dela câmp a țaranului nostru și de petrecerile lor șăgalnice, în vreme de praznic. Ei cântă totul, ce simte țaranul nostru, și cu ce vine el în legătură. Cu toate că între acești doi poeți e asemănare atât de mare totuși, e mare și deosebirea.

Căci pe când Coșbuc știe intra în sufletul flăcăului, sau a fetei dela sate, și ne știe vorbi apoi atât de frumos de-acolo, se știe transpune atât de mult în spiritul lor și în chipul lor de a gândi; pe când el vorbește spunând chiar precum simte un flăcău sau o fată, pe atunci Goga stă deoparte, privește viața ce se desfășură în jur și mai mult o descrie așa, după cum simte el, că trebuie să fie. Ca să pricepem mai bine această deosebire aduc câteva pilde din poeziile lor, unde și unul și altul descrie un seceriș în miez de vară, dar e atâta deosebire între feliul, cum vede unul secerișul, și între feliul, cum îl vede celalalt. Coșbuc zic:

*„Dar la holdă! Arde. soare,
Fetele săcerătoare*

*Râd și cântă, snopi fac grâul,
Murmură 'ntre sălcii râul:
Fug la râu vr'o patru fete,
E și Rada? Fug flăcăii,
Și ei toți, și nu le-e sete.*

(Rada).

Așa-i că acesta-i frumos seceriș. De aici nu s'ar retrage nime. E atâta vioiciune în lucrători, încât se pare că scapără într-una de viață. Poetul aici a intrat adânc în sufletul acestor lucrători, și de aici provine, că le știe reda mișcările cu atâta vioiciune.

Dar să vedem un alt seceriș de Goga:

*„Erau clăcași: oștenii fără nume
Ce duc războiul mare al tuturor
Ceice se stâng în neguri și uitare
Și cad și mor de cruda 'mpovărare
A tuturor durerilor din lume...
Erau atâți în slujba lor de clacă
Cei osândiți să plângă și să tacă:
Moșnegi slăbiți, ce scris aveau pe*

[frunte

*Zădărnicia pletelor cărunte;
Bărbați sfârșiți, cu sufletele moarte
Cu tot amarul unei vieți deșarte!
Și-n lung șirag femeile trudite,
Cu ochii stânși, cu sinul supt de trudă,*

nea pro 1912. — Voivodeni mici, ștergerea unor sume de restituire. — Feldioara speșele pentru ținerea vitelor de prăsilă. — Arpașul inf., remunerarea manipulanților a dărei de consum. — Breaza, restituirea speșelor cu ținerea copiilor părăsiți, și statutul de pășunit. — Mândra, remunerarea dândă vizitatorului carnei. — Șinca veche ștergerea unor sume din facsa de pășunat. — Mândra, împărțirea sumei din competențele pentru incasat darea. — Orașul Făgăraș, ștergerea de arunc. — Porumbacul de jos, contractul încheiat cu hornarul. — Cuciuț, ștergerea unor sume de restituire. — Ohaba, redarea unor lemne confiscate. — Sevestreni, ștergerea de arunc. — Colun, ștergeri de arunc. — Perșani, ajutorarea săracilor. — Arpașul de jos, ștergerea de arunc. — Șărcăița, ștergerea din tacse de pășunit. — Bucium, ștergerea din tacse pentru ținerea vitelor de prăsilă. — Șărcăița, pentru ajutorarea săracilor și ștergerea din taxele de pășunit. — Bucium, ajutorul pentru Ion Hârșieiu. — Țințari, relaxarea din arânda de vânat. — Sâmbăta de jos pentru ajutorarea săracilor. — Reușor, speșele pentru rectificarea cartei funduare, ștergerea de arunc. — Măgura, pentru ajutorarea săracilor. — Moeciul de jos, speșele de înmormântare. — Serata, spese pentru rectificarea cartei funduare. — Scorei, speșele pentru rectificarea cartei funduare. — Breaza, ștergeri de arunc, și pentru ajutorare. — Serata, contribuția la speșele de calificare a vizitatorului carnei, — Toderița, ajutorarea bisericii gr. or.

Se vor dezbate apoi rațiocinii și preliminare, și în urmă vor fi eventuale propuneri și cereri de-ale privaților.

CONVOCARE.

Onorații membrii ai Clubului comitatenz Român sunt rugați a lua parte la ședința, ce se va ține în 9 Septembrie a. c. la oarele 8 seara în

Înaintau în cale gârbovite

De munca lungă, mașteră și crudă
(Elăcașii).

Tot așa de trist îl vede pe lucrătorul câmpului și în altă poezie a lui: Țosașul, unde la urmă, gândindu-se la ziua crudă a răzbnării, pentru munca nerăsplătită de acum, întreabă coasa că: „Vei mai cosi tu multă vreme iarbă?”

După cum se vede din acest exemplu Goga nu cearcă să pătrundă în sufletul acestor secerători, să ne spuie că ce simțesc ei, ci își expune numai impresiile și simțămintele sale.

Coșbuc e în stare să vorbească tot după chipul de-a gândi al unei fete, în 17 strofe după olaltă urmărind scăpărător firul de simțeminte al unei fete răsfățate, rămasă singură acasă. (La ogindă) Pe când Goga, când vrea să ne talmăcească o stare sufletească de care e cuprins un flăcău îndrăgostit, se pune deoparte și ne redă numai lucrările din afară ale lui, descriindu-ni-le, ca din acelea să pricepem starea din lăuntru a flăcăului. (La stână)

Acești doi poeți populari, se deosebesc între sine prin chipul lor de a privi lucrurile, dar chiar prin această deosebire, se completează unul pe celalalt, în ce

sala cea mică a hotelului „Paris” (Sorea).

Făgăraș, în 3 Sept. 1913.

Dr. Ioan Șenchea, Mateiu C. Jiga
președinte. secretar.

NOUȚĂȚI.

— **Spre știre.** Toți abonații foaiei noastre, cari au rămas în restanță, de ani de zile cu abonamentul sunt dați în judecată, deoarece au fost provocați în mai multe rânduri, li s'au trimis și mandate postale și totuși n'au plătit. Iar aceia cari nu vor plăti restanța și vor nega-o, vor fi publicați în foaie cu numele. Sunt deci rugați onor. restanțieri să grăbească cu achitarea abonamentului, ca să nu se întâlnească cu vre-o neplăcere.

Administrația.

— **Denumire.** Clarissimul D. Dr Victor Macaveiu, profesor pe teologie a fost numit director Seminarului junimei române gr. cat. studioase din Blaj.

— **Știri din loc.** Duminecă în 31 August după vecernie, s'a conchemat o adunare a credincioșilor din Făgăraș, pentru înființarea unei „Reuniuni Mariane”, care ne va prinde așa de bine în mijlocul vieții orășenești. S'au prezentat în număr destul de frumos, s'au cetit statutele compuse și mai ales întocmite după trebuințele noastre, de harnicul nostru vicar, și s'au primit fără observări. S'au trimis apoi la metropolie pentru binecuvântarea și înalta aprobare arhierescă. Pentru bunul mers al acestei adunări s'au ales Rev. domn vicar ca director, d-na Maria Cernea ca presidentă, și Nicolae Pop ca secretar. După aprobarea statutelor se va face constituirea definitivă și conscrierea membrilor.

Tot cu acest prilej țin să amintesc, că starea bisericii noastre greco catholice s'a îmbunătățit în chip simțitor sub îngrijirea harnicului curator primar Eugen Pop. Sub

ochii săi s'a încunjurat țințirumul cu gard trainic de scânduri și s'a reparat biserica în părțile, unde a fost lipsă. Asemenea s'a îngrijit și de școală, padimentându'o, provăzându'o cu ferești și cu toate celea de lipsă. Iată o pildă frumoasă de înaintare, când îngrijitorii sunt în bunăînțelegere, și ascultă de sfaturile părintești ale conducătorului. Numai înaintea, și Dumnezeu încă ne va ajuta.

— **Învățători ajutători.** Veneratul Consistor din Blaj, 'n lipsa de învățători evalificați, a rugat pe ministru de culte să îngăduie a aplica ca învățători ajutători, pe tinerii cu 8 clase medii, cu maturitate, și pe preoții din comună. Tot odată aduce la cunoștință, că de aici înainte vor fi obligătoare în seminarul teologic, și studiile diferențiale pedagogice, așa cât la finea anului al IV de teologie, deodată cu candidații de învățători, să facă și examenul de calificare.

Dupăce cariera de învățori asigură o frumoasă stare materială, invită mai departe pe tineri noștri, cari au absolvat 4 clase gimnaziale sau civile să se înscrie ca elevi ordinari la institutul pedagogic din Blaj. Iar cei ce au absolvat 8 clase pot face examenul final de evalificație, în decurs de un an, având favoruri din partea legii.

Amănunte poate primi oricine dela institutul pedagog. gr. cat. din Blaj.

— **Drept de nemeșie.** Maiestatea Sa a dat drept lui Ioan Șerban, consilier ministerial de agricultură, și lui Victor Șerban inspector agronomic, să poarte titula „de Voila”, adevărindu-se, că înaintașii dumnilor au fost nemeși pe vremuri.

— **Vlaicu,** după cum se spune lucră la trei aeroplane, cu câte două încăperi, dintre cari două sunt destinate pentru Ardealeni, în 2-3 săptămâni vor fi gata.

— **Miniștri români decorați.** O telegramă din Belgrad anunță, că regele Petru, a oferit marea cruce a „Vulturului alb” d'lor Titu Maiorescu, Tache Ionescu și Al. Marghiloman.

— **Distincție.** Ministrul de finanțe a denumit pe Aurel Bobeiu, care e din părțile

doi se sloboziă în cucuruziștea vecină și eșiră cu două brațe de cucuruz.

„Noa măi, frigeți!”

Focul pocnea la lumina lunei.

și în depărtare se auzeau tropote de cai...

— „Vine moșul, zise iar cel mai bătrân”. Ceialaltă ascultară o clipă apoi îngânară: vine!

Luna să suise de asupra mormintelor și de acolo își picură argintul pe câmpia mănoasă.

Vremea era liniștită, numai vântul de mai legăna frunzele cucuruziștei. Băieții înșirați roată, nu începură a mânca bine din cucuruzul fript, când de odată apăru moșul la lumina focului.

— „Bună sara...!”

„A... sara bună! d'asa târziu? și fără ca să scâncească careva ceva, unul dintre ei îi împedecă caii și le dede drumul la turmă.

— Noa hai cu noi la cucuruz, c'apoi ni-i spune povestea cea ce i-ai promis-o aseară, zise cel mai bun de gură.

„O, de acea nu mă supăr eu, că vă pot ținea cu poveștile până la ziuă, numai aveți grije să nu deie caii la cucruz, ori la trifoiul din morminte.

— N'ai frică de nimic, grija noastră! Moșul se dă apoi pe lângă foc și luân-

privește folosul sufletesc, ce-l poate trage țăranul din cetirea poeziilor scrise de ei. Căci pe când în poeziile lui Coșbuc se va afla plugarul pe sine însuși, cu tot avutul său sufletesc, pe atunci la Goga va vedea cum privește cărturarul nostru pe țăran, cum i se face milă de munca lui istovitoare, și cum ar dori el să-l ridice pe plugar la o soarte mai bună. Da, poetul Goga e tipul cărturarului nostru adus în raport cu plugarul. Și prin cetirea acestor poezii legătura între stratul țărănesc și cel cărturăresc se va întări tot mai mult. Să nu lipsească deci Poeziile lui Coșbuc și Goga de pe masa nici unui țăran, mai cu prindere, dar mai ales ar sta rău să lipsească de pe masa vreunui cărturar de al nostru.

Povestea celor două cruci.

Băieții ajunseră la loc. Săriră jos de pe cai, îi împedecară și le dederă drumul la miriște.

— „Ar fi bine să așteptăm pe moșul cu cucuruz fript”, zise cel mai bătrân dintre ei.

— „Da, da, ar fi bine, îngânără ceialaltă! Și numai decât unul ațăță focul, iar

noastre, de oficial înalt la finanțele statului reg. ung.

— **Despărțirea bisericii bulgare de patriarhat.** Dușmăniile între greci și bulgari de pe terenul politic se estind și pe terenul religios. Bulgarii în mânia lor nu se pot împăca cu gândul, ca ei în celea religioase să fie supuși unui grec din Constantinopol și de aceea vreau să treacă la legea catolică, rupându-se de patriarhatul grec. Dorul de-a stăpâni l-a făcut pe patriarhul din Constantinopol pe vremuri să se rupă de Roma, și acum această mândrie deșartă se răzbună amar.

— **Pescuire bogată.** Din comuna Jurilofca (județul Tulcea, România) se anunță că pescarul Nechifor Jora a pescuit în mare lângă punctul Periteașca, un morun în greutate de 496 kilograme. Uriașul pește avea o lungime de 4 metri și diametru 1.70 m.

— **Fundațiunea Gozdu.** Ședințele reprezentanței Fundațiunii Gozdu, începute Vineri, s'au terminat Luni. Au fost conduse de Excelența S'a Arhiepiscopul și Mitropolitul Ioan Meșianu și au participat la ele P. S. Lor, Episcopii Ioan I. Papp și Dr. Miron E. Cristea, apoi membrii mireni, Parteni Cosma, Avram Berlogia, Dr. Nicolae Poienar, Dr. Ioan Mihu și Antoiu de Moconyi.

— **Fundațiune.** Dl Haralambie Ungur comerciant din Tohanul vechiu a dat suma de 500 cor. — ca fundațiune perpetuă cu numele: Haralambie Ungur și soția Ana n. Nechifor. Din interesele acestei fundațiuni se vor da ajutoare tinerilor cari se aplică pe cariera de meseriași s'au comercianți. Fapta aceasta nobilă se laudă de sine; și dorim să servească de indemn și altor oameni cu dare de mână ca se sprijinească cu obolul muncii lor cauza eminent națională de întărire a clasei de mijloc, comercianții și meseriașii noștri, de cari avem tot mai arzătoare trebuință.

du-și un cucuruz le zise: vedeți voi celea două cruci de marmură din marginea mormintelor?

— Vedem, vedem, răspunseră băeții!

— „Noa povestea lor o să vi-o spun în sara asta“.

— „S'auzim zise iară cel mai bun de gură.“

Și moșul își șterse mustețile cu mâneca cămeșii, apoi cu glasul lui blând începu: „Pe vremea copilăriei mele era la noi în sat o fată foarte frumoasă O chema: Ileana. Casa lor se vedea, cum treceai pe drumul de țară de departe, căci era la marginea satului. Părinții fetei erau oameni de omenie și în stare bună. Ei încă erau voioși de așa odor de fată, cu care i-a dăruit Dumnezeu. Destul și bine că atunci, când i-a venit vremea măritatului, nu i-au venit Doamne pețitori nu, numai gândea că nu-i a bună. Și ce gândiți că Ileanii, doară i-a plăcut de careva? Ferit-ai Doamne! Ei mai bucuroși i-a plăcut de Pascu, ciobanul dela oile satului. Pascu, încă a fost un fecior care se potrivea de minune cu Ileana. Un cusur avea numai. Era din cale afară sărac. S'a întâmplat într-o primăvară că Ileana a căpătat pețitor un fecior de popă, bogat și cu învățătură. Părinților le-au plăcut tare de el și s'au învoit a da fata. Ba chiar în sara aceea au făcut și logodna. Târziu după ce se duseră pețitorii, Ileana eși afară și din întâmplare chiar atunci plângea din

— **Holera. In România.** Comunicatul oficial pe ziua de 19 August v. bolnavi vechi 479, confirmări noi 62; în total 541, dintre cari a murit 32, s'au însănătoșat 12 și au rămas 497. La aceștia se mai adaugă 840 izolați în lazaretul militar Zimnicea și 54 izolați în lazaretul refugiaților greci și turci din Silistra.

Numărul soldaților români morți până în ziua de 16 Aug. v. incl. — după comunicatul Marelui Cartier General — este de 1166, dintre cari 6 ofițeri și 1 funcționar al C. F. R. Epidemia e estinsă în corpul II de armată, afară de regimentul 6 de vânători, unde sunt 2 bolnavi izolați.

— In Ungaria se estinde mai tare în comitatele Bereg și Ugoesa, unde a fost adusă din Galiția și din Bosnia, deodată cu venirea rezerviștilor.

— **Din sfadă.** Un locuitor din Mândra, luându-se la ceartă cu nevasta, s'a aprins foc, și într-o clipă nefericită a ridicat coasa asupra ei s'o taie. Nevasta și-a ridicat mâna spre apărare, dar în momentul următor mâna sa a fost tăiată de coasă. Au adus-o la spitalul din Făgăraș aproape moartă. Ce rău e dacă nu se știe omul stăpâni.

— **Honvedul și politica.** In zilele trecute s'a întâmplat un caz de tot caracteristic în piața principală a Aiudului.

Un soldat dela regimentul de honvezi din Aiud având lipsă de un ziar s'a apropiat de un vânzător de ziare să-și cumpere. De sine se înțelege, că vânzătorul neavând decât: Hirlapu, Estu și Napu, soldatul cătrănit i-a zis: »De ce nu vinzi ziare românești. In țara noastră numai de acestea trebuie să vinzi“.

Acest episod compatrioții noștri dela fițuica din Aiud îl increază cu vădită răutate și îl prezintă ca un semn caracteristic al vremii!

— **Școală pentru țigani.** In comuna Felsőör, locuită de 270 familii țigănești

în comitatul Vas, se deschide la 1 Septembrie o școală primară de stat, care va fi cercetată de copii acestor familii țigănești. Același stat, care închide școlile românești — deschide școlile țigănești! Ca la noi la nimeni!

— **Mluunea naturii.** În Castelbolognese (Italia) o vacă a dat luminei zilei trei viței deodată. Toți sunt vioi și tari, astfel să crede că constituie faptul acesta o excepțiune.

— **Cătățimi uriașe de gaz subpământean** să dovedește că sunt pe la Șermășel și în alte părți ale Ardealului. Guvernul a adus doi învățați pricepători din America, ca să cerceteze aceste izvoare de gaz și să-și spună părerea, ca învățați cari în America au mult de lucru cu astfel de izvoare, Aceia spun că sunt uriașe cătățimile de gaz la Șamșod (comit. Murăș-Turda), apoi la Coșșă-mică, Bazna, și lângă Mediaș. Și va fi, negreșit și pe aiurea. Gazul a început a fi întrebuințat deja ca putere mânătoare. Pe toamnă va fi condus la Turda, la fabrica-chemică acum zidită, în Uioara la băile de sare și la marea fabrică de sodă, la Mediaș și Bazna pentru luminarea orașului și pentru industrie.

Cei doi învățați americani, au venit să facă aceste cercetări și să spună la ce e bun acest gaz, pentru plată de 1000 (o mie) de coroane la zi fiecare, și copierea tuturor cheltuelilor de drum încoace și napoi la America, pe vapoarele cele mai iuți și mai prima! Stau aici două luni de zile, căpătând câte 60.000 cor. unul plată pentru atâta timp. — Americani și în astal!

— **Săpături pentru gaz metan în Sătmar.** Profesorul Martin Phleps, în calitate de trimis al ministrului de finanțe, a cercetat mai multe regiuni ale Sătmarului, pentru a constata dacă se află sau nu gaz metan pe teritoriul acestui comitat. In urma cercetărilor sale numitul profesor a stabilit

fluer Pascu dela turmă... Ileana cum stătea cu obrazul lipit de frăgarul tinăr din ocol și cum asculta cântecul lui duios, deodată a năpădit-o plânsul“.

Aici se întrerupsese povestea. Unul dintre ei merse să mai deie cu ochii roată după cai, iar moșul gătându-și cucuruzul își pusă pipa în dinți și continuă:

»La trei zile după logodnă, Pascu se întâlni cu Ileana pe locul târgului. Am auzit că te măriti... luă Pascu! Da. mă mărit, răspunse Ileana. Tata mă dă cu puterea, după un fecior de popă, dar eu te vreau... pe... tine. Și plângând amândoi, ca doi copii, se despărțiră. Dar din ceasul acela nu mai avură zi bună. Mai ales Pascu sârmanul, că se usca pe picioare de durere. Intr-o zi întâlnindu-l un prieten de-al lui pe culmea dealului, îl întrebă mirat: »Vai de mine Pascule, dar ce-i cu tine? că tu de-o vreme încoace tot te topești«. Pascu nu putu zice nimic, ci s'a depărtat ducându-și fluerul la buze își varsă amarul în o doină jalnică de și oile priveau miratea la el... par'că știau de durerea lui... Dar inima lui Pascu a scăpat în curând de durere în care se sbătea. Căci în Dumineca de după Rusalii tocmai când era nunta Ilenei pe Pascu îl duceau la groapă.

Ileana apoi cu bărbatul ei a trăit bine căci ea se arăta mai ales naintea părinților din cale afară voioasă

Dar când rămânea singură acasă, pri-

vea adeseori spre geamuri, cu ochii duși în zare, par că ar fi așteptat pe cineva. Iși aducea atunci aminte de Pascu și plângea cu amar. Câte odată mergea pe ascuns la morminte de sămăna flori pe mormântul lui. Bărbatul ei de multe ori venind dela slujbă o afla foarte supărată dar se făcea că nu o vede. Nu-i zicea el nimic, nici pentru lumea asta, pentru că o avea dragă, ca ochii lui din cap. Cu toate că erau mai de doi ani de când s'a măritat, Ileana totuș n'a avut nici un copil. Părinții ei o credeau tare fericită și odată șezând toți pe o laviță din grădiniță îi zise tatăl său plin de mulțumire: »Noa nu-i mai bine de tine cum te-am așezat noi, decât cum ai voit tu?« Cîm să nu, răspunse Ileana suspinând. Dar oricum o credeau părinții ei de fericită mai târziu au văzut că se stânge din ce în ce. Și mare le-au fost mirarea, când într-o dimineață ploioasă de toamnă, la doi ani dela căsătoria ei au aflat pe Ileana moartă lângă crucea lui Pascu. Inmormântarea ei a fost frumoasă. Părinții au așezat-o lângă Pascu și le-au ridicat apoi la amândoi celea două cruci ce să vadă dincol peste dunga șanțului...

Povestea se sfârși.

Băeții își luară buhaele 'n spate și plecară la cai. Moșul lângă foc adormise; iară luna după culmea dealului își trimitea cele din urmă raze pe câmpia verde.

Emilia Creangă.

că pe alviile Someșului-mort și a Homorodului-vechiu a dat de gazuri, a căror compoziție chimică este idencică cu a gazului metan. Părerea profesorului Phleps este că dela Șermășel ar porni o vână de gaz metan pe la Püspökladánya spre Sătmar așa că e probabil că în urma unor săpături s-ar putea găsi și aici abundente isvoare de gaz metan. Despre rezultatul cercetărilor sale prof. Phleps va înainta un raport ministrului de finanțe.

LEON TOLSTOL.

Cadavrul viu.

— Dramă în douăsprezece tablouri. —

Traducerea de: Valeriu Crișianu.

(Urmare)

SCENA IV.

Karenin: (Intră și se uită în jur)

Fedja: Ah Victor! La ori-cine altul mă așteptam numai la tine nu. Ce întâmplare te-duce pe-aici? Ei poștește șezi. Vrei să auzi cântecul stelei de seară?

Karenin: Je voudrais vous prler sans témains.

Fedja: Despre ce-i vorba:

Karenin: Je viens de chez vous. Vote femme a chargé de cette lettre, et puis

Fedja: (i-a epistola și o cetește. Mai apoi surâde și apoi într'un ton prietenesc îi zice (Ști tu Karenin, despre ce-i vorba în epistola asta?

Karenin: Știu, dacă vrei îți pot și spune...

Fedja: Incet, numai incet. Inainte de toate, să nu crezi, căs beat și nu știu, ce vorbesc. spune-mi dar ce vrei?

Karenin: M'ai incredințat, să te cercetez și să-ți spun... Liza te așteaptă. Să te rog, să uiți toate și să te duci iar acasă.

Fedja: îl privește cu mirare, mai apoi îi zice încet) Dar aceea n'o înțeleg, de ce chiar tu...

Karenin: Jelizaweta Andreiewna m'a trimis și m'a rugat...

Fedja: Hm!...

Karenin: Dar nu numai din incredințarea soției tale, ci și eu te rog, că se vii cu mine acasă!

Fedja: Tu ești mai bun decât mine. Sunt prostii celea ce le spui. Dar aceea nu e lucru greu, ca cineva să fie mai bun, decât mine un pierde vară, tu simpl'aminte ești un om bun, c'un suflet nobil, gentil. Și tocmai faptul acesta mă îndeamnă, să nu-mi schimb părerea. Dar nu numai asta e motivul, ci și... N'am ce face nu vreau... Cum să mă mai duc eu acolo, acum când...?

Karenin: Acum când vei veni cu mine eu îi trimit vorbă înainte, că te reîntorci și mâne...

Fedja: Ce va fi mâne? Eu voi rămânea tot așa, iar el — el. (Merge la masă și bea). E mai bine de-a scoate dintele rău chiar îndată. I-am spus să-mi deie drumul dacă voi mai greși odată. Asta s'a întâmplat, — și astfel toate s'au sfârșit.

Karenin: Pentru tine, dar nu și pentru ea.

Fedja: Ce șod e, că chiar tu vrei să ne readuci iară.

SCENA V.

(Karenin vrea să zică ceva, dar Masa merge la el.

Fedja (nu-l lasă să vorbească: Ascultă numai, ce frumos cântă „Roza galbenă”. Cântă Masa! (Țiganii se adun în jurul lor).

Masa: (șoptind): Cum îl chiamă?

Fedja (râde): Cum îl chiamă? E d-l Victor Mihailovici Karenin. Țiganii cântă, Karenin cam zăpăcit îi întreabă, cât să le deie).

Fedja: Ei dă-le vre-o sută de ruble. (Karenin le dă banii: Splendid! Acum „Roza galbenă”. (Țiganii cântă, Karenin ese neobservat. Fedja se intoace). Unde-i Karenin? A fugit! Ha, ha! Lual'ar dracul). Știi cine a fost?

Masa: Mi-ai spus numele

Fedja: Asta e omul cel mai de omenie de pe sub soare. A voit, să mă întorc iară-și acasă. Pe mine, măgar bătrân mă iubeste femeia aceea și eu ce fac!

Masa: Nu-i frumos ce faci! Mergi a casă și n'o neferici!

Fedja: Tu zici, că să mă duc, — eu însă zic, că nu merg!

Masa: Natural, dacă n'o iubești, n'are nici un înțeles. Iabirea are alte legi.

Fedja: De unde știi.

Masa: Știu eu!

Fedja: Dacă știi, sărută-mă! Iar voi... (Țiganilor)... Cântați „Roza galbenă”, după aceea plecați! (Țiganii încep). Ah, ce frumoasă-i! Ce bine ar fi, dacă nici-când nu s'ar trezi omul din aceasta reverie, dacă ar putea, să moară așa!

Cortina.

(Va urma.)

CĂRȚI, FOI și REVSITE.

Album Comemorativ, Iacob Mureșianu 1812—1887 de A. A. M. Brașov 1913, Tipogr. „A. Mureșianu” Braniște et Comp. prețul 3 cor. 50 fil. România 4 lei. Venitul e destinat pentru fondul Gazetei.

În anul trecut s'au împlinit o sută de ani dela nașterea lui Iacob Mureșianu, când s'a și prăznuit aceasta amintire la Brașov, oraș de care e legată amintirea unei bune părți din activitatea sărbătoritului. În anul acesta a apărut un album închinat lui Iacob Mureșian, care cuprinde viața și activitatea lui, precum și anumite părți din istoria neamului nostru de dincoace, aduse în legătură cu acest bărbat însemnat.

Familia Mureșian a fost destinată dela Dumnezeu să poarte steagul însuflețirii pe toate terenele de manifestație românească, așa că propășirea neamului nostru din vremea siobozeniei e strâns legată de aceasta familie. Un membru al ei e și Iacob Mureșianu, cunoscut mai mult ca publicist. În acest album se expun și localitățile culturale, precum și bărbații frunțași ai neamului, de cari e legată propovăduirea și conlucrarea lui Iacob Mureșian, pentru înaintarea neamului. Așa e Brașovul unde l-a chemat Antoniu Kovács, care deși străin a știut prețui calitățile distinsse ale lui Iacob Mureșian. Aici a funcționat la școala elementară după aceea la gimnaziul rom. cat. ca prof. și director. A avut strânse legături cu Șaguna, Șuluț, Kogălniceanu, Hurmuzachi. Inzestrat dela natură cu frumoase daruri spirituale, și le-a perfecționat în școalele din Blaj și Năsăud dar mai ales în seminariul din Blaj, așa că ideile sămănate de el sunt din celea mai sănătoase, ieșite din minte pricepătoare de realitate, atât pe terenul politic cât și pe cel pedagogic. Revoluția din 48 a fost pentru el un prilej de

luptă și muncă încordată, conducând neamul prin ideile depuse în Gazetă și Foaie, cărora le-a fost și redactor. A luptat pentru înființarea unei școli de agronomie, o academie de drepturi românească. A simțit lipsa reuniunilor la noi, de aceea a lucrat mult pentru înființarea „Reuniunii femeilor române”. Are merite pentru înființarea Asociațiunii, el care pricepea atât de bine importanța Reuniunilor. A luptat mult pentru autonomia națională, a dat tot sprijinul său moral la întemeierea gimnazului rom. din Brașov și-a extins atenția chiar și la petecerile noastre, pentru cari a ideat jocul „Romana”. Și în creșterea fiilor săi a avut totdeauna în vedere interesele națiunii noastre, căci pe unul l-a crescut pentru ziaristică, purtând flamura națională prin înțeleapta conducerea a „Gazetei Trans”, pe al doilea l-a inițiat în tainele muzicii, iar al treilea a devenit sculptor. Albumul mai tratează încă: „Despre luptele și căderea din trecut a Românilor din Ungaria — Originea familiei lui Iacob Mureșian”. „Căsătoria lui Iacob Mureșian și continuarea activității sale”. „Sfârșitul vieții lui Iacob Mureșian” și „Caracteristica activității lui”. Câteva note și scrisori particulare.

Albumul mai are 39 ilustrațiuni. Înfișșarea lui e plăcută, artistică și e de valoare și din punct de vedere literar, contribuind mult la cunoașterea vieții din trecut a neamului nostru din Ardeal. — Merită această valoroasă carte ca să nu lipsească din nici o bibliotecă și din nici o casă românească.

„La Corispondenta Rumena” A apărut nrul 15 din escelenta foaie italiană „La Corispondenza Rumena” cu următorul cuprins: *Giorni di Gloria* (zile de glorie), articol scris de ilustrul nostru politician român Dr. Iuliu Maniu. *Un congres al învățătorilor români oprit. Alianța statelor balcanice și Tache Ionescu. Teritoarele nouei Românie. Apostolul român de o nouă confesiune în Basarabia* (Măcelul săvârșit asupra alor 60 țărani români). *Notițe informative. Note bibliografice* („Revista marină”, și „Cuvânt moldovenesc”).

Număr de număr tratează numai chestiuni românești. Abonamentul pe un an e 15 franci. Adresa e: „La Corispondenza Rumena” Strada Petrarca, 23 în Parma (Italia). Directorul foaiei e D-l Roberto Fava. Scrieți d-lui Fava românește, fiindcă dâncă știe perfect românește. O recomandăm și acelor, cari ar voi să învețe italienește, fiindcă e scrisă într'o limbă adevărat populară.

Aapărut „Revista Teatrală” publicație teatrală culturală Nr. 4 Anul I. din Iulie — August 1913. Cu următorul cuprins: Mișcarea noastră teatrală și sbuciumul sufletesc al intelectualilor dela noi. (Conferență). De Horia Petra-Petrescu. — † Șt. O. Iosif. — Șt. O. Iosif (câteva amintiri). De Horia Petra-Petrescu. — Dela concursul pentru premii din „fondul Procopie Cazotti” (1912—3): Căciula, Cometa, Fântâna fermecată, La fântâna satului, Unde te duce beția Militărește. (Recenzii de secret. lit. al societății). — † Ilarie Chendi — Teatru nostru, de Radu Negură. — Cum să sărbătorim memoria lui Iosif? — Șezători literare muzicale la sate (li Mama). — Piese vrednice de jucat. 11—21 — Greutățile începutului. (O „casină” sătească. Experiențele unui poet german). — Un teatru popular

francez, de G. Karl Wolff — Teatru unguresc în Ungaria (date statistice). — Din Rosegger. — Din autorii dramatici streini: I. Gerhart Hauptmann și piesa sa: „Înainte de răsăritul soarelui”, — Mascani și „Cavaleria Rusticana”. — Cronica, etc. Ilustrații Ștefan O. Iosif. — Ioan Anestin. — Anestin în „Barbu Lăutarul”. Redacția și administrația: Dr. Horia Petra-Petrescu, Brașov (Brassó), Târgul grâului 4. Abonament 3 cor. pe an, 1.50 pe 1/2 an. (4 lei România) Numărul 50 bani.

A apărut din Biblioteca teatrală editată de Societatea fondului de teatru român Nr.

36. Yves Mirande. *Zoe* comedie într-un act. Prețul 24 fil.

A apărut din Biblioteca teatrală editată de Societatea pentru fond de teatru român Nr. 38. Georges Courteline. *Învingeri Strălucite* Piesă într-un act localizată de Horia Petra Petrescu. Prețul 30 fil.

A apărut din Biblioteca teatrală editată de Societatea pentru fond de teatru român Nr. 39. *Micul mincinos* comedie în 2 acte localizată de Bujorel. Se află de vânzare la Editura Librăriei Ioan I. Ciurcu Brașov. Prețul 30 fil.

A apărut nr. 10. 1913. Anul XV lea, din „*Foata Școlastică*”, prețioasa revistă pedagogică, organ al Reuniunilor învățătorilor gr.-cat. Arhidiecezani. Redactor resp. Ioan F. Negruțiu. Apare în 1 și 15 fiecărei luni

afară de Iulie și August. Abonamentul pe an 6 cor., pentru România 10 cor. Are un cuprins bogat, de 32 de pagini. Sumarul: Ștefan Pop: Internatul preparandial. Mihai Găzdac: Morburi sociale. Petru O. Orlițanu: Pe-al nostru steag... Toma Cociș: scrisoare. Oficiale: Sistemizarea salariilor învățătoresți conform Art. de lege XVI — 1913 — Jurământul învățătoresc — Supplement la planul de învățământ și îndreptarul metodic. — Manualele prescise pentru școlile primare din provincia mitrop. gr.-cat. rom. — Impărțirea cărților din Fondul „J. Făt”. Informațiuni: Asociațiunea. — Salarele învățătorilor — Reun. inv. arh. — Hymen. — Necrolog. — Concure do-centale.

Editor-proprietar și redactor responsabil: CONSTANTIN POPP.

Cine vrea se cumpere bun și ieftin!

să se adreseze numai decât cu încredere la

societatea în comandă B. DÉNES

KRÁTKY J., Prerau, fabrică de mașini de îmblățit cu motor.

„WATERLOO” original american de benzin. Benzolocomobile de ale lui „DÉNES”, să pot comanda numai la singura reprezentanță principală la B. Dénes societ. coman.

Budapest, Lipót-Körut 15,

unde se află permanent în depozite, și se pot trimite imediat și să pot arăta funcționând cele mai diferite mutoare în mărfuri de cebit și recvizite de îmblățit economice

Mașini de tăiat nutreț, mori, pluguri, mașini de sămănat, de secerat și a. unelte de lipsă pentru în economie. Catalog ilustrat cu preț curent gratis.

In atențiunea publicului!

Strămutare de local.

Subsemnatul aduc la cunoștința m. Onor. public și clientelei mele, că m'am mutat din locuința veche, din casele Peia cu

Institutul Tipografie,
cu redacția și administr. „foaiei „Olteanul”
în strada Apafi sub nr. 19.

unde să primesc toffelul de afaceri pentru administrarea foaiei și toffelul de comande de lucrări tipografice de ori și ce natură.

Rog On. public de a mă onora cu prețuitele comande și în localul nou, și ami da binevoitorul sprijin, sunt

cu distinsă stimă

CONSTANTIN POPP.

Balsamul apotecarului A. Thierry

Allein echter Balsam aus der Schultengel-Apothek von A. Thierry in Pragrad bei Rohitsch-Sauerbrunn.

este neîntrecut în efect la boalele de plămâni și piept, alină catarul și curmă durerile cauzate de tuse. Curmă aprinderi de gât, răgușeli și dureri de grumazi și ferbințeli. Cu deosebire e bun contra sgarciurilor de stomac și colică. Vindecă vana de aur și curățește rinichii, dă apetit, și ajută la mistuire. S'a dovedit de leac excelent la dureri de dinți, la dinți găuși, la mirosul gurei folosită ca apă de dinți întărește gingiile și gura, încetează mirosul obvenit din stomac în gură. Mijloc vindecător și sigur contra limbricilor. Vindecă toffelul de rane, orbalți, beșcii provenite din ferbințeală, umflături, negei, ursură, membre înghețate. În aontra durerilor de urechi e un leac neprețuit. — Să fie la îndemână în fiecare casă, la cazuri obvenite, mai ales la influență, colera și alte boale.

Să scriem la:

THIERRY A. „Örangyal gyógyszer-tára” Pregrada (lângă Rohitsch-Sauerbrunn).

12 sticle mici sau 6 duble, ori 1 specială mare 5.60 K. La comande mai mari se dă rabat convenit.

Singură și veritabilă ALIFIA CENTIFOLIA a lui A. THIERRY

Oprește și încetează veninarea sângelui. Face superflue orice operație. Folosește femeilor lăptătoare, ajutoră pomirea lapteului, nu să întărește pieptul. Orbalțul de piept (foc vin), folosește la orice rani vechite, rani deschise la picioare umflata. la caries, rani venite prin lovituri, tăieturi, împuscături, strivituri, împunsături, sdroboturi, să folosește pentru îndepărtarea corpurilor streine de e. tanduri de lemn, spin, sticlă, alică, năsip, prav, etc. la crește: e din corp, la corbunculus, neoplasme, chiar și contra racu lui, vermi, putreziciune, rosături, beșcii, orice arsături, rane ivite prin lungi zăcere a bolnavului, la buboae, curgere de urechi, precum și la copii mici contra opăraiei etc.

Are putere vindecătoare și sigură.

2 burcane costă 1 cor. 360 f. se trimite cu ramburs (Nachname).

Se capătă la: Farmacia Török József, în Budapesta precum și la mai multe farmacii din țară. În mare (engro) la Thalmayer și Seitz, la succesorii Kochmeister și la drogeria Fraților Radonovits în Budapesta. Unde nu să află depou, să se comande de dreptul dela farmacia

THIERRY A. Örangyal-gyógyszertára Pregrada (lângă Rohitsch-Sauerbrunn.)

COMPAGNIE GENERALE TRANSATLANTIQUE.

Linia franceză

Linie accelerată de vapoară regulat și directă

Havre-Newyork

și

KANADA

Via Basel (Schweitz) Paris.

Telegramm-adresse: TRANSAT Budapest.

Biroul: Budapesta, VII. Piața Baross nr. 15.

Telefon: 5628 și 14-07.

OSPĂTĂRIE NAȚIONALĂ, BUCUREȘTI.

Strada Academiei Nr. 21, aproape de Bulevardul Carol.

I să recomandă tuturor pasagerilor și excursioniștilor din țară, cei-ce vizitează capitala București a cerceta în strada Academiei nr. 21

„Ospătăria Enache”

a compatriotului nostru Oltean, aranjată din nou cu tot confortul, două sale și o curte pațioasă, unde să poate căpăta cea mai bună și aleasă

BUCĂTĂRIE NAȚIONALĂ.

Diferite **vinuri** indigene și streine. **Bere bună de Bragadiru.**

Diferite beuturi igienice și **țuică curată.**

Serviciu culant. Prețuri moderate.

Cu stimă

GHEORGE CISMAȘIU

Ospătăria Națională, București.